
Kyrkomötet

Motion 2013:86

av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson

Begravningsbyrå i församling

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till definition som tydliggör gränsdragning mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet med begravningsbyråverksamhet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till kvalitetssystem för församlingsdriven begravningsbyrå avseende bland annat struktur, arbetsprocess, resultat och kompetensutveckling.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till modell för Svenska kyrkans tillsyn över församlingsdriven begravningsbyråverksamhet.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att förmedla inspirerande exempel på hur församlingarna inom ramen för sina grundläggande uppgifter kan stärka och utveckla Svenska kyrkans tillgänglighet för, bemötande av och medverkan bland människor som drabbas av sorg genom dödsfall.

Motivering

Kyrkan har under hela vår kristna historia svarat för väsentliga delar av samhällsbyggandet. Särskilt har kyrkan utöver själavård varit engagerad i fattigvård, sjukvård och utbildning. Tidigare generationer har genom gåvor och donationer gett stöd till denna verksamhet, lika självklart som till kyrkobyggen, prästlöner och församlingsverksamhet. Genom sekler har kyrkan tagit ständigt nya initiativ för att motsvara sina församlingsbors behov av både andlig och praktiskt art. I den andan verkar Svenska kyrkan även i dag.

Svenska kyrkan träder fram som församlingar och stift i en öppen folkkyrka med rikstäckande verksamhet. Dessa grundprinciper förutsätter att Svenska kyrkans organ på nationell nivå har tillit till församlingarna och förtroende för att de, som där är valda och anställda, verkar enligt kyrkans tro och lära och i god dialog med de kyrkotillhöriga. Olika lokala förutsättningar kan leda till att församlingarna drar olika slutsatser och tar olika initiativ. Respekten för och hänsynen till att "det ser så olika ut" har också varit bärande för utredningar, beredningar och kyrkomötesbeslut.

Flera församlingar i Svenska kyrkan har efter önskemål av kyrkotillhöriga, kyrkoråd och anställda i kyrkan startat begravningsbyråer. De är mycket uppskattade och fungerar väl. Flera drivs i form av aktiebolag, helägt av församling och med ekonomin noga skild från församlingsverksamheten.

Svenska kyrkan har, i alla kommuner utom två, svenska statens uppdrag att vara huvudman för begravningsverksamheten och därmed hålla allmänna begravningsplatser för alla.

De flesta begravningarna i Sverige sker enligt Svenska kyrkans ordning, vilket ger kyrkan kontakt med sina tillhöriga och deras närmaste under alla livets skeden.

Det stora förtroendet för Svenska kyrkan motiverar församlingar att i egen regi driva begravningsbyrå. Många människor finner trygghet i det, vilket visar sig i det stora gensvaret för initiativen till kyrkliga begravningsbyråer.

Svenska kyrkan på nationell nivå har under de senaste tio åren fattat flera beslut som rör frågan om kyrkliga begravningsbyråer. Tid och sammanhang har skiftat och besluten kan ses som motstridiga.

År 2004 avtog kyrkomötet en motion med förslag ”att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna till skapandet av en för Svenska kyrkan riks-täckande begravningsbyrå”. Tre år senare, 2007, gav kyrkomötet kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur församlingar i Svenska kyrkan bör förhålla sig till verksamheter, som inte självklart ligger inom församlingens grundläggande uppgifter, och här nämndes uttryckligen begravningsbyråer. Som utredare engagerades Per Eckerdal, som fann att det inte finns några hinder i den gällande konkurrenslagstiftningen eller skattelagstiftning för Svenska kyrkan att bedriva begravningsbyråer. Utredaren menade också att just begravningsbyråer mycket väl passar in i kyrkans verksamhet utifrån församlingens diakonala uppdrag och föreslog bland annat att ett system för kvalitetssäkring införs och att kyrkostyrelsen ska ge tillstånd till församling att starta begravningsbyrå. År 2010 beslutade kyrkomötet att i kyrkoordningen införa möjligheten för församlingarna att bedriva näringsverksamhet: ”Församlingen får bedriva näringsverksamhet om den har naturlig anknytning till församlingens grundläggande uppgift.”

Kvar som referens finns samtidigt ett beslut 2007 i Svenska kyrkans överklagandenämnd, som då ansåg ”att det inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyråverksamhet, vare sig självständigt eller tillsammans med en annan, och att det klandrade beslutet således är oförenligt med regleringen i kyrkoordningen”. Som stöd för sitt beslut åberopade nämnden behandlingen av ovan nämnda motion till 2004 års kyrkomöte. Överklagandenämndens beslut fattades således med stöd av ett kyrkomötesbeslut i annan sakfråga än den om *församlingars* möjlighet att bedriva begravningsbyråer och före kyrkomötets beslut om församlingars möjlighet att bedriva näringsverksamhet. År 2012 i ärende som även det gäller församlings start av begravningsbyrå ”finner Överklagandenämnden inte anledning att nu göra ett annat ställningstagande än vad som gjordes i beslut 22/07, innebärande att det inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyråverksamhet”.

I en kyrkostyrelseskrivelse till kyrkomötet 2010 finns, när frågan om begravningsbyråverksamhet berörs, önskan om en djupare reflektion av frågan och ett uttalande att den föreslagna lydelsen av 2 kap. 1 § i kyrkoordningen inte är avsedd att ändra rättsläget. Kyrkomötets organisationsutskott instämde i synen att det behövs en djupare reflektion kring den komplexa frågan.

I skrivelse till kyrkomötet 2012 angav kyrkostyrelsen att den vid sammanträde i april samma år hade beslutat ”att begravningsbyråer i kyrklig regi inte heller i fortsättningen ska vara tillåtna” och detta främst av ”omsorg om huvudmannaskapet för begravningsverksamheten”.

I kyrkomötets beslut och därmed i gällande kyrkoordning (2 kap. 1 § femte stycket) finns dock inga undantag som begränsar församlingars möjlighet att

”bedriva näringsverksamhet om den har naturlig anknytning till församlingens grundläggande uppgift.”

Mot 2013:86

Många år har gått, och med tiden har en rad av Svenska kyrkans församlingar berikats med erfarenheter av att bedriva begravningsbyråverksamhet. Arbetet med att stärka och utveckla Svenska kyrkans roll i civilsamhället och som aktör för välfärd står högt på dagordningen.

Mot bakgrund av allmänhetens och de kyrkotillhörigas höga förväntningar på Svenska kyrkans aktiva roll i förhållande till människor i utsatta livssituationer, kyrkans nya möjligheter att bidra till positiv välfärdsutveckling och det tilltagande intresset för den ideella sektorns roll i välfärden har kyrkostyrelsen format en plattform med grundläggande principer för Svenska kyrkan som aktör i välfärden.

Frågan om församlingsdrivna begravningsbyråer har här sin givna aktualitet.

Folkärna och Medevi den 24 juli 2013

Karin Perers (C)

Anna Lundblad Mårtensson (POSK)